

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

P8_TA(2015)0474

Stanje u Burundiju

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. prosinca 2015. o stanju u Burundiju (2015/2973(RSP))

(2017/C 399/23)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir izmijenjeni Sporazum iz Cotonoua,
- uzimajući u obzir Sporazum o miru i pomirenju u Burundiju potpisan u Aruši 28. kolovoza 2000.,
- uzimajući u obzir Ustav Burundija, a posebice njegov članak 96.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o demokraciji, izborima i upravljanju,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima naroda,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu o pogoršanju stanja u Burundiju koju su 13. prosinca 2015. dali Federica Mogherini, potpredsjednica Komisije/Visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, i Neven Mimica, povjerenik nadležan za međunarodnu suradnju i razvoj,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća o savjetovanju između EU-a i Burundija na temelju članka 96. Sporazuma iz Cotonoua, donesene 8. prosinca 2015.,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 2248(2015) od 12. studenog 2015. o stanju u Burundiju,
- uzimajući u obzir zajedničku izjavu o Burundiju koju su 12. studenog 2015. dali zamjenik glavnog tajnika UN-a Jan Eliasson, predsjednica Komisije Afričke unije Nkosazana Dlamini-Zuma te potpredsjednica Komisije/Visoka predstavnica Federica Mogherini,
- uzimajući u obzir odluke Vijeća Afričke unije za mir i sigurnost od 13. lipnja, 17. listopada i 13. studenog 2015. o stanju u Burundiju,
- uzimajući u obzir izjave Istočnoafričke zajednice od 31. svibnja i 6. srpnja 2015. o stanju u Burundiju,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a od 9. prosinca 2015. o stanju u Burundiju,
- uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2015/1755 od 1. listopada 2015. o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Burundiju,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. ožujka, 18. svibnja, 22. lipnja i 16. studenog 2015. o Burundiju,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. srpnja 2015. o stanju u Burundiju ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir pismo koje je Vijeće odobrilo 26. listopada 2015. i kojim se traži započinjanje savjetovanja s burundijskim vlastima na temelju članka 96. Sporazuma iz Cotonoua,
- uzimajući u obzir izjavu koju je 6. studenog 2015. dala Fatou Bensouda, tužiteljica pri Međunarodnom kaznenom sudu;
- uzimajući u obzir članak 123. stavke 2. i 4. Poslovnika,

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2015)0275.

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

- A. budući da je posljednjih dana u Burundiju, nakon napada na tri vojna kampa u gradu Bujumburi, došlo do ozbiljnog pogoršanja stanja u pogledu sigurnosti; budući da su 11. i 12. prosinca 2015. pripadnici burundijskih snaga sigurnosti ubili najmanje 87 osoba; budući da se čini da su mnoga od tih ubojstava bila nasumična pogubljenja;
- B. budući da se člankom 96. Ustava Burundija i člankom 7. stavkom 3. protokola II. uz Sporazum o miru i pomirenju iz Aruše određuje da predsjednik može služiti samo dva mandata; budući da je predsjednik Pierre Nkurunziza na vlasti od 2005. godine, a ponovno je izabran 2010.;
- C. budući da su se u Burundiju parlamentarni i lokalni izbori održali 29. lipnja 2015., a predsjednički 21. srpnja 2015.; budući da prema mišljenju međunarodne zajednice nijedan od tih dvaju izbornih procesa nije bio transparentan, uključiv, slobodan ni vjerodostojan; budući da je zbog toga Afrička unija odbila poslati promatrače za praćenje izbora, Europska unija obustavila misiju za praćenje izbora u Burundiju, a veliki dio burundijske oporbe odlučio bojkotirati izbore;
- D. budući da su kandidatura predsjednika Nkurunzize za treći mandat te njegov ponovni izbor nakon izbora 21. srpnja 2015. gurnuli državu u najveću političku krizu od završetka građanskog rata;
- E. budući da je burundijska vlada zanemarila odluke i preporuke Afričke unije i Istočnoafričke zajednice donesene 13. lipnja 2015. te 6. srpnja 2015., čija bi potpuna primjena utkala put vjerodostojnim i uključivim izborima;
- F. budući da su se u toj zemlji prema navodima Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava i drugih organizacija za zaštitu ljudskih prava provodila, i prije i nakon izbora, politički motivirana kršenja ljudskih prava, povrede ljudskih prava te nasilje, a mete su posebno bili aktivisti oporbe, borci za ljudska prava te novinari, među kojima su i Pierre Claver Mbonimpa, čiji je sin nađen mrtav nakon što ga je prije toga policija uhitila, Marguerite Barankitse, Antoine Kaburahe i Bob Rugurika; budući da je rašireno mišljenje da su ti činovi uglavnom, ali ne isključivo, povezani s državnim institucijama; budući da burundijske vlasti imaju primarnu odgovornost jamčenja sigurnosti u Burundiju i zaštite burundijskoga stanovništva u pogledu poštovanja vladavine prava, ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava;
- G. budući da je više od 200 000 ljudi interno raseljeno ili je potražilo utočište u susjednim zemljama zbog pogoršane političke situacije u Burundiju; budući da je u srpnju 2015. EU povećao humanitarnu pomoć te je mobilizirao dodatnih 4,5 milijuna EUR za pomoć raseljenom stanovništvu;
- H. budući da je Burundi jedna od najnerazvijenijih zemalja na svijetu; budući da gotovo polovica (45 %) od 10,6 milijuna stanovnika Burundija ima 15 godina ili manje (a djeca mlađa od pet godina čine 19,9 % stanovništva); budući da je Burundi vodeća država prema svjetskom indeksu gladi i da troje od petero djece ondje pati od poteškoća u razvoju; budući da je između 2013. i 2014. prema indeksu ljudskog razvoja Programa UN-a za razvoj Burundi pao za dva mjesta, sa 178. na 180.; budući da četiri od pet stanovnika Burundija živi s manje od 1,25 USD dnevno i budući da 66,9 % stanovništva živi ispod granice siromaštva;
- I. budući da je 26. listopada 2015. EU zatražio da započne savjetovanje u skladu s člankom 96. Sporazuma iz Cotonoua kako bi se istražilo nepoštovanje temeljnih elemenata Sporazuma, posebno ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava; budući da je to savjetovanje započelo 8. prosinca 2015.;
- J. budući da je 8. prosinca 2015. EU izrazio stav prema kojemu stajališta Burundija tijekom savjetovanja u skladu s člankom 96. Sporazuma iz Cotonoua onemogućavaju ispravljanje burundijskog nepoštovanja temeljnih elemenata njegova partnerstva s EU-om; budući da je EU također izrazio stav prema kojemu stajališta Burundija onemogućavaju zadovoljavajući odgovor na odluke Vijeća Afričke unije za mir i sigurnost od 17. listopada i 13. studenog 2015., osobito kad je riječ o potrebi da se smjesta započne iskren i uključiv dijalog na temelju Sporazuma iz Aruše;
- K. budući da politički zastoje u Burundiju, obilježen nedostatkom dijaloga među burundijskim dionicima, te pogoršanje sigurnosne i gospodarske situacije imaju teške posljedice na stanovništvo i predstavljaju ozbiljan rizik za stabilnost čitave regije, u kojoj je u sljedeće dvije godine predviđeno održavanje nekoliko izbora (Uganda, Demokratska Republika Kongo, Ruanda);

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

- L. budući da međunarodna zajednica ima važnu ulogu kao jamac Sporazuma iz Aruše; budući da svi dosadašnji regionalni i subregionalni naponi usmjereni na rješavanje krize te nastavka dijaloga između političkih snaga nisu urodili plodom;
- M. budući da su se 1. kolovoza 2015. politička oporba i civilno društvo okupili u Addis Abebi kako bi osnovali Nacionalno vijeće za obnovu Sporazuma iz Aruše i vladavine prava;
- N. budući da je predsjednik Nkurunziza 23. rujna 2015. potpisao dekret kojim se osniva nacionalni odbor za dijalog unutar Burundija koji će šest mjeseci voditi pregovore; budući da je civilno društvo vrlo skeptično u pogledu potencijalnih postignuća tog odbora s obzirom na to da je protiv većine pripadnika oporbe i civilnog društva koji se protive trećem mandatu predsjednika Nkurunzize pokrenut postupak na temelju optužbi za pobunu i sudjelovanje u pokušaju državnog udara 13. i 14. svibnja 2015.; budući da je Pascal Nyabenda, predsjednik novog saziva nacionalne skupštine, izjavio da „osobe koje su sudjelovale u pripremi i izvršenju državnog udara (...) neće biti uključene u dijalog“;
- O. budući da su Afrička unija, Europska unija i Sjedinjene Američke Države zamrznule imovinu i uvele zabranu putovanja čelnicima vlade i oporbe čija djela i izjave raspiruju nasilje te onemogućuju iznalaženje političkog rješenja krize u Burundiju;
- P. budući da su SAD i brojne druge države svojim građanima savjetovali da smjesta napuste Burundi imajući u vidu pogoršanu sigurnosnu situaciju;
- Q. budući da je Vijeće Afričke unije za mir i sigurnost 17. listopada 2015. zatražilo da se dovrši priprema plana za slučaj da bude potrebno razmještanje snaga u okviru misije pod vodstvom Afrike u Burundiju kako bi se spriječilo nasilje u toj zemlji te budući da je dogovorilo pokretanje temeljite istrage u vezi s kršenjima ljudskih prava i drugih oblika kršenja prava civilnog stanovništva u Burundiju;
- R. budući da je glavni tajnik Ujedinjenih naroda Ban Ki-moon 30. studenog 2015. iznio tri prijedloga Vijeću sigurnosti, preporučivši da se na temelju razvoja situacije revidira mandat UN-a u Burundiju, čime se otvara mogućnost za mirovnu misiju u slučaju pogoršanja krize;
- S. budući da će skupina UN-a za podršku biti poslana u cilju započinjanja dijaloga u Burundiju, savjetovanja vlade o osnaživanju institucija u pogledu vladavine prava i o pitanjima razoružavanja, koordinacije s regionalnim akterima, nadzora i izvješćivanja o stanju na terenu i napretka u planovima UN-a u pogledu veće prisutnosti u Burundiju;
- T. budući da su Afrička unija i drugi međunarodni akteri opetovano pozivali na istinski i uključivi dijalog svih dionika koji bi se temeljio na poštovanju Sporazuma iz Aruše i Ustava Burundija u cilju pronalaženja zajedničkog rješenja sukoba u Burundiju; budući da EU i UN podržavaju to stajalište;
- U. budući da se naponi posredovanja nastavljaju uz punu potporu Afričke unije, Europske unije i Ujedinjenih naroda u svrhu promicanja dijaloga u Burundiju te pronalaska zajedničkog i mirnog rješenja krizi u Burundiju;
- V. budući da EU znatno pridonosi godišnjem proračunu Burundija, otprilike polovicu kojega čini međunarodna pomoć, te mu je nedavno dodijelio 432 milijuna EUR iz Europskog razvojnog fonda za razdoblje 2014. – 2020.;
- W. budući da su Dekretom 530/1597 burundijske vlasti obustavile aktivnosti deset organizacija koje se bore za ljudska prava i blokirale njihove bankovne račune, a te su organizacije ACAT-Burundi, APRODH, AMINA, FOCODE, FORSC, FONTAINE-ISOKO, Maison Shalon, PARCEM, RCP i SPPDF;
- 1. izražava duboku zabrinutost zbog teške sigurnosne i političke situacije u Burundiju, humanitarne situacije u zemlji koja se rapidno pogoršava i posljedica koje bi to moglo imati za sigurnost i stabilnost cijele subregije;

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

2. strogo osuđuje nedavne nasilne napade i sve veći broj slučajeva kršenja i povrede ljudskih prava, uključujući ubojstva, izvansudska smaknuća, nepoštovanje tjelesnog integriteta osoba, mučenje i ostale okrutne, nehumane i/ili ponižavajuće postupke, arbitrarna uhićenja i protuzakonita pritvaranja, među kojima su i pritvaranje djece te vojno i policijsko zauzimanje škola, kršenje slobode tiska i izražavanja, kao i raširenu praksu nekažnjavanja; poziva na provođenje temeljite i nezavisne istrage u vezi s tim ubojstvima i kršenjima te privođenje počinitelja pravdi;
3. poziva na to da se odmah prekinu nasilje, kršenja ljudskih prava i političko zastrašivanje protivnika te da se odmah razoružaju sve oružane skupine povezane s političkim strankama, uz strogo poštovanje međunarodnog prava i ljudskih prava;
4. apelira na sve strane da ostvare potrebne uvjete za ponovno uspostavljanje povjerenja i poticanje nacionalnog jedinstva te poziva na to da se odmah nastavi s uključivim i transparentnim nacionalnim dijalogom u kojem će sudjelovati vlada, oporbene stranke i predstavnici civilnog društva;
5. ističe da se takav dijalog, čija je svrha postizanje trajnog mira, sigurnosti i stabilnosti te ponovna uspostava demokracije i vladavine prava u interesu građana Burundija, treba temeljiti na Sporazumu iz Aruše i Ustavu Burundija, kojima se zahtijeva poštovanje međunarodnog prava i ugovora;
6. posebno upozorava na prisutnost brojnih mladih ljudi, uključujući one mlađe od 18 godina, u oružanim skupinama koje djeluju u Burundiju te poziva međunarodnu zajednicu da se posebno posveti njihovoj reintegraciji i promicanju njihova sudjelovanja u mirnom političkom procesu;
7. zahtijeva da se sve strane u Burundiju suzdrže od bilo kakvog djelovanja koje može ugroziti mir i sigurnost te zemlje; snažno osuđuje sve javne izjave čiji je cilj poticanje nasilja ili mržnje prema različitim skupinama u burundijskom društvu, a zbog kojih bi mogle ojačati trenutačne tenzije te poziva sve aktere da se suzdrže od takvih izjava;
8. podsjeća burundijske vlasti da su obvezne pružati sigurnost na svom teritoriju i jamčiti poštovanje ljudskih, građanskih i političkih prava te temeljnih sloboda, kao što je predviđeno Ustavom Burundija, Afričkom poveljom o ljudskim pravima i pravima naroda te drugim međunarodnim i regionalnim instrumentima u području ljudskih prava;
9. podsjeća u tom smislu da je partnerstvo EU-a i Burundija uređeno Sporazumom iz Cotonoua i da su sve strane obvezne poštovati i provesti uvjete Sporazuma, osobito poštovanje ljudskih prava; posebno podsjeća da je člankom 96. Sporazuma iz Cotonoua predviđena mogućnost pokretanja savjetodavnih postupaka u slučaju nepoštovanja ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava te pozdravlja u tom pogledu odluku EU-a da zatraži pokretanje savjetovanja kako je predviđeno tim člankom;
10. snažno osuđuje to što je predsjednik Nkurunziza prekršio Sporazum iz Aruše te je položio prisegu za svoj treći predsjednički mandat;
11. apelira na burundijske vlasti da potiču utvrđivanje istine u vezi s masovnim zločinima počinjenim između 1962. i 2008. i sudskim i izvansudskim mjerama za promicanje nacionalnog pomirenja, kao što su odbor za istinu i pomirenje i posebni tribunali;
12. pozdravlja napore u vezi s posredovanjem koje predvodi Istočnoafrička zajednica uz potporu Afričke unije i UN-a radi olakšavanja dijaloga među burundijskim dionicima; poziva potpredsjednicu Komisije/Visoku predstavnicu da podrži te napore; potiče burundijsku vladu i druge dionike da u potpunosti surađuju s posrednikom;
13. izražava duboku zabrinutost zbog broja žrtava i slučajeva ozbiljnih kršenja ljudskih prava zabilježenih od početka krize; apelira na nadležne vlasti da žurno provedu iscrpnu istragu u pogledu okolnosti i pobuda koji se nalaze u pozadini tih zločina i da zajamče da će odgovorni biti privedeni pravdi; ponavlja da osobe odgovorne za kršenja i ozbiljne povrede ljudskih prava ne smiju proći nekažnjeno; poziva vlasti da se pobrinu za to da škole ostanu sigurno mjesto za učenje; poziva tužiteljicu pri Međunarodnom kaznenom sudu da pomno prati stanje u Burundiju i podržava njezinu izjavu od 6. studenog 2015.;

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

14. poziva na stavljanje izvan snage Dekreta 530/1597 kojim se privremeno obustavljaju aktivnosti nekoliko organizacija koja se bore za ljudska prava i poziva na trenutačno odmrzavanje njihovih bankovnih računa kako bi te organizacije mogle slobodno provoditi svoje aktivnosti;

15. poziva na siguran povratak novinara i boraca za ljudska prava u egzilu, ponovno otvaranje medija koji su zatvoreni nakon neuspjelog pokušaja državnog udara 13. i 14. svibnja 2015. te na odustajanje od terećenja novinara optuženih za izravno ili neizravno sudjelovanje u neuspjelom udaru;

16. osobito je zabrinut zbog alarmantne razine diskriminacije i kriminalizacije osoba LGBTI u Burundiju; ponovno ističe da je spolna orijentacija pitanje koja spada u područje slobode izražavanja i prava pojedinca na privatnost, kao što je zajamčeno međunarodnim pravom o ljudskim pravima, u skladu s kojim treba štiti jednakost i nediskriminaciju te jamčiti slobodu izražavanja; stoga traži od nacionalne skupštine i vlade Burundija da stave izvan snage članke iz kaznenog zakona kojima se diskriminira zajednica LGBTI;

17. ističe ozbiljnost utjecaja krize na djecu i poziva Komisiju da nastavi surađivati s međunarodnim partnerima kako bi osigurala pružanje usluga zdravstvene skrbi, što se odnosi i na osnovne lijekove, siguran pristup obrazovanju i zaštiti djece od svih oblika nasilja, te da osigura pristup drugim socijalnim uslugama;

18. pozdravlja činjenicu da je Afrička unija poslala promatrače i stručnjake u području ljudskih prava da nadziru stanje ljudskih prava te ističe važnost suradnje s njima kako bi im se olakšalo izvršavanje mandata; nadalje, poziva Međunarodni kazneni sud da istraži navodna kršenja ljudskih prava počinjena tijekom nedavne krize koja su u njegovoj nadležnosti;

19. pozdravlja ciljane sankcije koje je odobrio EU, a koje se podudaraju s odlukom Afričke unije da se nametnu ciljane sankcije, uključujući zabranu putovanja i zamrzavanje imovine Burundanima čija djela i izjave doprinose nastavku nasilja te sprečavaju napore za postizanje političkog rješenja krize; poziva EU da proširi te sankcije na sve one čija djela ugrožavaju mir i stabilnost u regiji, kojima se potiče mržnja i krši Sporazum iz Aruše;

20. potiče EU i države članice da imajući u vidu zbivanja oko javnog savjetovanja provedenog u skladu s člankom 96. Sporazuma iz Cotonoua razmotre zamrzavanje cjelokupne nehumanitarne pomoći vladi Burundija dok god vladine snage ne prestanu s prekomjernom uporabom sile i kršenjima ljudskih prava koje je zabilježio Ured visokog povjerenika UN-a za ljudska prava i dok se istinskim dijalogom u Burundiju ne pronađe političko rješenje, te da tu pomoć preusmjere u cilju jačanja civilnog društva; smatra da pomoć EU-a treba koristiti za rješenje temeljnih uzroka nejednakosti, siromaštva i kronične nehranjenosti kako bi se ispunili nedavno odobreni ciljevi održivog razvoja;

21. izražava duboku zabrinutost zbog stalnog priljeva izbjeglica iz Burundija u susjedne zemlje; ponavlja da podupire sve humanitarne organizacije koje djeluju na terenu te susjedne zemlje koje su stanovnicima Burundija pružile utočište; poziva međunarodnu zajednicu i humanitarne agencije da nastave s pružanjem pomoći svima koji su zbog sukoba sada izbjeglice i raseljene osobe; pozdravlja obvezu koju je EU preuzeo u pogledu pružanja veće financijske i humanitarne pomoći za rješavanje hitnih potreba tih osoba;

22. poziva Afričku uniju, Ujedinjene narode i Europsku uniju da ozbiljno razmotre regionalnu dimenziju i spriječe daljnju destabilizaciju regije većom prisutnošću na terenu, a ponajprije održavanjem trajnog političkog dijaloga među zemljama regije; poziva u vezi s tim Afričku uniju da u suradnji s Vijećem sigurnosti UN-a razmotri mogućnost slanja mirovne misije pod afričkim vodstvom u slučaju da se sigurnosno stanje i stanje ljudskih prava u Burundiju dodatno pogoršaju;

23. apelira na potpredsjednicu Komisije/Visoku predstavnicu Federicu Mogherini da se nastavi zalagati za trenutačno puštanje na slobodu Richarda Spirosa Hagabimane, burundijskog policajca koji je nezakonito pritvoren i mučen jer se 28. srpnja 2015. na dužnosti oglušio na naredbu da otvori vatru na prosvjednike;

Četvrtak, 17. prosinca 2015.

24. smatra da su problemi Burundija povezani sa sporovima u vezi s kontrolom nad plodnim poljoprivrednim zemljištem, nejednakošću u prihodima i diskriminacijom; poziva, u tom kontekstu, na uspostavu odgovornog regulatornog okvira za korporacije o poštovanju obveza povezanih s ljudskim pravima te obveza u odnosu na socijalne i ekološke standarde;

25. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi vladi i parlamentu Burundija, Vijeću AKP-a i EU-a, Komisiji, Vijeću, Istočnoafričkoj zajednici i vladama njezinih država članica, potpredsjednici Komisije/Visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, institucijama Afričke unije i glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.
